

О.Л. Крамер, що закінчив курси трактористів у Москві. В середині 30-х років різнянський колгосп був одним з кращих у районі. В Р. відкрили колгоспний будинок культури, 4-х класну школу, бібліотеку, лазню. В село було підведено радіо і телефон. Десятки жителів села стали бійцями Червоної Армії у роки Великої Вітчизняної війни, 58 з них загинуло в боротьбі з ворогом. Поблизу села активно діяв партизанський загін, в складі якого було чимало різнянців. Перед відступом окупанти спалили майже всі господарські будівлі та житлові будинки. Село було визволено від загарбників 13 листопада 1943 року. В пам'ять про загиблих односельців та воїнів-визволителів на кладовищі встановлено пам'ятний знак. У 40-50-і роки — центр сільради. У 60-80-х роках в Р. було збудовано клуб, школу, дитячі ясла, магазин, будинки для колгоспників, господарські будівлі, заасфальтовано вулиці. Нині село — виробнича ланка ПОСП «Малинівське». В селі діють 2 магазини, ФАП, клуб, бібліотека. У 1959 році в Р. налічувалося 590 жит.; 1970 — 488 жит.; 1980 — 411 жит.; 1989 — 310 жит.; 2001 — 279 жит.

РІЗНЯ — *річка, ліва притока р. Ірша*. Повністю протікає в межах району. Її довжина — 32 км.

РЕМ'ЯНІВКА — *село*, відоме з XVII ст. як власність Федора Єльця. Розташовувалося поблизу села Пиріжки. У 1887 році в Р. налічувалося 100 жит. Не існує.

РЕПИЩЕ [B3] — *село, підпорядковане Владівській сільській раді*. Відоме з XIX століття і існувало до 60-х років XX століття як хутір. На фронтах Великої Вітчизняної війни загинуло 10 жителів села. В селі діє магазин. У 1989 році в Р. налічувалося 90 жит.; 2001 — 72 жит.

РИХТА — *річка, ліва притока р. Тростяниця*. Довжина Р. — 15 км, в межах району — 5 км.

РУБАНКА [D3] — *село, підпорядковане Іванівській сільській раді*. Відоме з XIX ст. У роки Великої Вітчизняної війни десятки жителів села боролися з ворогом, 17 з них загинуло. У 1989 році в Р. налічувалося 53 жит.; 2001 — 33 жит.

РУДНЯ ВОРОБ'ІВСЬКА [B5] — *село, що входить до складу Нововороб'ївської сільської ради*. Відоме з XVIII століття і існувало до 60-х років XX століття як хутір. У XIX столітті — один з центрів рудницького селянського виробництва. У 1780 році входило до Унинської волості і належало уніатській митрополії. В 30-і роки XX ст. в Р.В. діяли колгосп, початкова польська школа, клуб. У роки Великої Вітчизняної війни десятки жителів села стали на боротьбу з загарбниками, 5 з них загинули. Тепер в Р.В. розміщено підсобне господарство заводу «Прожектор». В селі діє магазин. У 1989 році в Р.В. налічувалося 78 жит.; 2001 — 83 жит. Уродженцем села є кандидат фізико-математичних наук В.П. Лісовська.

РІЗНЯ — РУДНЯ ВОРОБ'ІВСЬКА

РУДНЯ ГОРОДИЩЕНСЬКА [D4] (стара назва *Рудня Ворсівська*) — село, підпорядковане Ворсівській сільській раді. Відоме з XIX ст. У 1887 році в Р.Г. налічувалося 77 жит. Тривалий час належало поміщикам Гіжицьким. Поряд з хліборобством жителі села займалися рудництвом. Десятки руднянців були учасниками Великої Вітчизняної війни, 22 з них загинули. Під час визволення села у грудні 1943 року тут велися жорстокі бої. 10 грудня гітлерівці захопили Р.Г., але в той же вечір в результаті стрімкої контратаки частин 15-го стрілецького корпусу генерала І.І. Людікова вони були змушені відступити. Нині в селі діє магазин. У 1989 році в Р.Г. налічувалося 80 жит.; 2001 — 48 жит.

РУДНЯ-КАЛІНІВКА [A3] — село, підпорядковане Ксаверівській сільській раді. Відоме з XVIII ст. Його жителі в давні часи займалися добуванням руди. Десятки жителів села були учасниками Великої Вітчизняної війни, 18 з них загинули. У 40-50-і роки — центр сільради. У 1989 році в Р.-К. налічувалося 91 жит.; 2001 — 45 жит.

РУТВ'ЯНКА [B5] (стара назва — *Рутвена, Стара Рутв'янка*) — село, підпорядковане Морозівській сільській раді. Відоме з XVIII ст. У 1714 році Р., яка адміністративно входила до Унинського ключа, була власністю уніатською митрополії. У 1899 році в Р. було 6 дворів, однак на початку XX ст. кількість населення значно збільшилася. У 1905 році в Р. було відкрито однокласне сільське училище. У 1926 році в Р. налічувалося 913 жит., 207 дворів. У лютому 1931 року в селі було організовано колгоспи ім. Косіора та ім. 8 Березня. В колгоспі ім. Косіора об'єдналися 62 господарства з загальним числом 154 працездатних. В середині 30-х років в селі вже діяло 6 колгоспів. Серед них — ім. Мічуріна, що був одним з кращих в Базарському районі. У тому велика заслуга голови господарства Й.І. Волохова, нагородженого орденом Червоного Прапора за участь в громадянській війні. У 1937 році група колгоспників за високі показники в роботі були удостоєні нагород виставочного комітету Всесоюзної сільськогосподарської виставки, в тому числі малою срібною медаллю льонотіпальниць колгоспу ім. Калініна С.І. Дубас та Г.К. Сергієнко. В той час в селі діяла семирічна школа, у 1936 році завершилося будівництво клубу. У роки Великої Вітчизняної війни біля сотні жителів Р. стали бійцями Червоної Армії, 80 з них не повернулися з фронтів, більше 20 нагороджені орденами і медалями. 13 листопада 1943 року село було визволено від німецько-фашистських загарбників військами 4-го гвардійського Кантемирівського танкового корпусу та 112-ої і 226-ої стрілецьких дивізій. На вшанування односельців та визволителів села в центрі Р. встановлено скульптуру радянського воїна з меморіальним надписом на постаменті. Гітлерівці завдали жителям села шкоди на суму більше як 6,4 млн. крб. Вже у 1944 році колгоспи відновили свою діяльність. Згодом в селі було

збудовано тік, сушарку, телятник. У 40-50-і роки — центр сільради. У 1954 році рутв'янське господарство було приєднано до лісноколонського, а у 1960 році — до морозівського. Нині воно на правах бригадного входить до складу сільгосп підприємства «Перемога» з центральною садибою в селі Нова Рутв'янка. В селі діють магазин, бібліотека, клуб. У 1989 році в Р. налічувалося 117 жит.; 2001 — 83 жит.

САВЛУКИ [A3] — село, підпорядковане Ксаверівській сільській раді. Люди селилися на його території ще в давні часи. В.Б. Антоновичем неподалік С. виявлено кілька давньоруських курганів. В XVII ст. село належало Єльцям. У 1750 році біля С. активно діяв гайдамацький загін під керівництвом І. Подоляки. З 1921 року село відносилось до Ново-Вороб'ївської волості Овруцького повіту, а з 1923 року входило до складу Базарського району. На початку 30-х років в С. було створено колгосп. В цей час в селі діяли школа, клуб, бібліотека. У роки Великої Вітчизняної війни сотні жителів села стали бійцями Червоної Армії та партизанами, 58 з них не повернулися додому. С. були звільнені від гітлерівців 14 листопада 1943 року. Однак ворог перейшов в контрнаступ. Йому вдалося відтіснити радянські війська. Та ненадовго. 27 грудня 1943 року село було остаточно визволено від загарбників. З січня 1959 року С. ввійшли до складу Малинського району і відносилися спочатку до Скуратівської сільради, а з 1963 року до Ксаверівської сільради. У 1983 році після поділу скуратівського колгоспу ім. Котовського савлуківська виробнича бригада ввійшла до колгоспу ім. Калініна з центральною садибою в селі Ксаверів. Нині в селі діють клуб, бібліотека, магазин, ФАП. У 1989 році в С. налічувалося 242 жит.; 2001 — 176 жит.

СВИРИДІВКА [A5] — село, підпорядковане Морозівській сільській раді. Відоме з початку XX ст. як хутір. У 1923 році в С. налічувалося 74 жит., 19 дворів. У роки Великої Вітчизняної війни десятки жителів села воювали з ворогом, 18 з них загинуло. 13 листопада 1943 року С. було визволено від німецько-фашистських загарбників воїнами 112-ї, 226-ї та 280-ї стрілецьких дивізій. У 1958 році на могили 13 загиблих радянських бійців була встановлена скульптура воїна з меморіальним надписом. У 1989 році в С. налічувалося 80 жит.; 2001 — 85 жит.

СИЧІВКА [C1] (стара назва — *Рихта, Рудня Сичівська*) — село, підпорядковане Луківській сільській раді. Люди селилися в цій місцевості з давніх часів. Поблизу села на лівому березі р. Рихта в урочищі Костюки виявлено стоянку періоду середнього кам'яного віку. При розкопках тут знайдено близько 11 тис. крем'яних виробів. Серед них відщепи, нуклеїди, пластини, ножі, рубила, гостроконечники та інше. Засноване село на початку XIX ст. У 1887 році тут проживало 53 жителя. За документальними джерелами у 1856 році тут переплавляли кам'яну руду на метал і виготовляли серпи та

РУТВ'ЯНКА — СИЧІВКА

шила. Навкруги С. є багато урочищ, де раніше були хутори — Колотя, Когоп, Рихта, Пекло тощо. На початку 30-х років в період колективізації людей примусили звести свої будинки з хуторів у село. Багато страждань і горя принесли голодомор і репресії. Було репресовано 11 жителів села, з них лише двоє повернулися додому. У роки Великої Вітчизняної війни на фронтах воювало більше 60 жителів С., з них загинуло 36. Сичівці активно допомагали народним месникам. За співпрацю з партизанами гітлерівці спалили майже все село і розстріляли трьох його жителів. У листопаді-грудні 1943 року С. виявилася в епіцентрі жорстоких боїв. Тоді німецькі війська перейшли в контрнаступ і прагнули пробитися до Києва. Війська 60-ї і 1-ї гвардійських армій зуміли зупинити ворога і перейти в наступ.

Ансамбль польської пісні «Октава».

На честь загиблих жителів села і воїнів-визволителів в центрі села у 1995 році споруджено обеліск. В селі діють клуб, бібліотека, магазин. Творчість місцевого фольклорного ансамблю польської пісні «Октава» широко відома далеко за межами країни. У 1959 році в С. налічувалося 436 жит.; 1980 — 250; 1989 — 196; 2001 — 132.

СКУРАТИ [ВЗ] — село, центр сільської ради. Розташоване за 30 км від райцентра. С. — одне з древлянських поселень. Назва його походить скоріше за все від слова «скорити», що є свідченням того, що жителі села в давні часи найвірогідніше займалися обробкою шкір. В часи Київської Русі, а потім в литовський період родина Скуратів-воїнів перебувала на військовій службі, а в добу польського панування скуратівці за попередні військові заслуги були зараховані до складу так званої околичної шляхти, що було підтверджено посвідченням про привілеї у 1571 році. З XVII ст. в селі діяла православна церква. При російській імператриці Катерині II привілеї представників родини Скуратівських були підтверджені зачисленням їх до числа дрібнопомісного дворянства. У 1862 році в селі відкрилося народне училище. У 1900 році в С. налічувалося 1350 жит., 250 дворів. Діяли 7 вітряних і 7 водяних млинів, магазин, аптека, фельдшерський пункт, 2 постійних двори. У 1922 році утворено Скуратівську сільську раду. У 1927 році 7-річна трудова школа дала перший випуск. Тут діяли будинок культури, бібліотека, кілька магазинів. У 30-і роки в селі було кілька колгоспів, в т.ч. ім. Гринька та «Червоний хлібороб». 268 жителів села були учасниками Великої Вітчизняної війни, 122 з них не повернулися з фронтів, 112 нагороджено орденами та медалями. В липні 1941 року біля села проходили важкі оборонні бої, які

вели дві окремі мотострілецькі бригади 25-го гвардійського танкового корпусу. Село було визволено від гітлерівців 15 листопада 1943 року. Однак ще до кінця грудня поблизу С. проходили кровопролитні бої з німецьким загарбниками, які перейшли в контрнаступ. На братських могилах радянських воїнів, що полягли під час оборонних боїв та під час визволення села, у 1979 році встановлено скульптуру воїна на постаменті. У 70-80-і роки збудовано нове приміщення школи, адмінбудинок з будинком культури, ФАП, лазню. Нині С. є центральною садибою ПОСП «Скуратівське». В селі діють загальноосвітня школа I-III ступенів, будинок культури, бібліотека, аптека, лікарняна амбулаторія, 2 магазини. У 1989 році в С. налічувалося 404 жит.; 2001 — 333 жит. Уродженцями села є: завідувачий кафедрою Української академії державного управління при Президенті України, доктор філософських наук, професор В.А. Скуратівський; кандидат фізико-математичних наук В.Д. Залізко; кандидат технічних наук В.П. Максименко; начальник відділу кадрів Акціонерного банку «Брокбізнесбанк» Д.Г. Недашківський.

СЛОБІДКА [СЗ] (до 1946 року носило назву ***Селище***) — село, центр сільської ради. Відстань від райцентру 7 км. Сільраді підпорядковані села Гамарня та Щербатівка. Засноване на початку XVIII ст. У 1877 році в С. налічувалося 458 жит., 1900 — 638 жит., 120 дворів. На початку XX ст. тут діяли кузня, вітряк, хлібний магазин, школа грамоти. Жителі в основному займалися землеробством та ремеслами. У 1922 році в селі створено сільраду, працювала школа, в якій навчалося 35 дітей. У 1930 році організовано колгосп ім. 13-річчя Жовтня, а ще через п'ять років — ім. Горького. У 1938 році колгоспники П.І. Ковальчук та В.А. Лось були учасниками Все-союзної сільгоспвиставки в Москві. 162 жителі села брали участь у Великій Вітчизняній війні, 113 з них загинуло, 125 нагороджено орденами і медалями. Окупанти винищили більшість сільськогосподарських будівель, вивезли на каторгу 35 юнаків та дівчат. Село було визволено від гітлерівців 14 листопада 1943 року. В пам'ять про загиблих односельців у 1979 році в центрі села споруджено пам'ятник, автором якого є заслужений скульптор України В.І. Фещенко. У 1949 році слобідські колгоспи об'єдналися в один — ім. Горького. У 1958 році до слобідського колгоспу приєднали Щербатівський та Малинський колгоспи. Нове об'єднане господарство отримало назву ім. Леніна. Після розукрупнення сільрад у 1964 році в склад Слобідської сільради увійшла територія Щербатівської сільради. У 70-80-і роки були збудовані майстерні для сільськогосподарської техніки; автогараж; пташник; а також споруди соціально-культурного призначення — адмінбудинок, де розміщувалися сільрада та правління колгоспу; колгоспну їдальню; клуб; дитсадок; медпункт. Тут розміщувалася центральна садиба колгоспу. Нині в селі працює ТОВ «Юніс». Діє загальноосвітня школа I-II ступенів, якій передано

приміщення бувшого адмінбудинку. Працюють ФАП, два магазини, кафе, будинок культури, бібліотека. У 1989 році в С. налічувалося 692 жит.; 2001 — 593 жит.

СОСНІВКА [D3] (*до 1946 року — хутір **Вольки**, до 1960 року — хутір **Шевченка***) — село, підпорядковане Горинській сільській раді. Люди на території села селилися ще в давні часи. Археологами тут знайдено три поселення скіфського періоду і одне — ранньослов'янської черняхівської культури. С. відома з XIX ст. У 1989 році в С. налічувалося 62 жит.; 2001 — 44 жит.

СТАРА ГУТА [B5,6] — село, підпорядковане Морозівській сільській раді. Відоме з XVIII ст. В той час жителі села займалися поряд із землеробством виробництвом скла (гутництвом). У 30-ті роки XX ст. в С.Г. було створено колгосп, який проіснував до 60-х років. У роки Великої Вітчизняної війни десятки жителів села боролися з ворогом, 17 з них не повернулися з поля бою. У 1989 році в С.Г. налічувалося 46 жит.; 2001 — 32 жит.

СТАРІ ВОРОБІ [B5] (*стара назва **Воробйовичі***) — село, центр сільської ради. Сільраді підпорядковані села Крупське та Першотравневе. Відстань до райцентру — 20 км. Відоме з XVI ст. У 1566 році належало Київській митрополії, з 1683 року — Києво-печерському монастирю. Тоді в селі було 30 димів. В першій половині XVIII ст. С.В., що адміністративно входили до Унинського ключа, стали власністю уніатської митрополії. У 1765 році тут проживало біля 100 жит., серед них українці, поляки, євреї. У 1781 році в селі була збудована церква на честь Архистратига Михаїла. На початку XX ст. в С.В. діяло споживче товариство, працювала 5-класна церковно-приходська школа. У 30-і роки в селі створено колгосп «Ленінська перемога», який очолив О.З. Марченко. У роки Великої Вітчизняної війни більше 200 жителів села стали бійцями Червоної Армії, влилися в партизанські загони, 125 з них не повернулися додому. У 1978 році в С.В. споруджено меморіал, де на 7 гранітних плитах викарбувані прізвища загиблих односельців та визволителів села. У 1950 році відбулося об'єднання сільгосппідприємств сіл С.В., Крупського і Першотравневого з центральною садибою в С.В. З 1989 року — центр сільради. Нині С.В. — центральна садиба ПОСП «Світанок». В селі працюють ФАП, магазин, клуб, бібліотека. У 1980 році в С.В. налічувалося 256 жит.; 1989 — 204 жит.; 2001 — 170 жит. Уродженцем села

Р.С. Недашківська.

є народна артистка України, художній керівник київського театру «Під зоряним небом» Р.С. Недашківська.

СТАСЕВА [С6] (давня назва **Стасівська Рудня**) — село, підпорядковане Любовицькій сільраді. Відоме з XVIII ст. В той час жителі села поряд з землеробством займалися добуванням руди. У 1887 році в С. налічувалося 190 жит. В боротьбі з німецько-фашистськими загарбниками у роки Великої Вітчизняної війни загинуло 26 жителів села. У 1989 році в С. налічувалося 46 жит.; 2001 — 27 жит.

СТЕПАНІВКА — хутір Малинської волості Радомисльського повіту. Відомий з XIX ст. Розташовувався поблизу села Ворсівка. Знятий з обліку в 30-і роки XX ст.

СТРИМІЩИНА [В1] — село, підпорядковане Чоповицькій селищній раді. Відоме з XVIII століття і існувало до 60-х років XX століття як хутір. У 1989 році в С. налічувалося 145 жит.; 2001 — 71 жит.

ТАРАСІВКА [D2] (стара назва хутір **Хати**) — село, підпорядковане Устинівській сільській раді. Відоме з XVII ст. Сучасну назву отримало в середині 30-х років XX ст. 32 жителі села загинули на фронтах і в партизанських загонах в боротьбі проти німецько-фашистських загарбників. У 1989 році в Т. налічувалося 104 жит.; 2001 — 76 жит.

ТИШІВ [В3] — село, входить до складу Шевченківської сільської ради. За легендою його назва походить від назви болота, яке знаходилося в стані затишшя, і навкруг нього стояли великі непрохідні хащі. Хутір Т. виник в часи столипінської аграрної реформи з числа переселенців з Чопович і існував до 60-х років. З 1984 року входить на правах бригади в радгосп «Поліський», нині СВАТ «Поліське». В селі працюють магазин, клуб. У 1959 році в Т. налічувалося 452 жит.; 1970 — 354, 1980 — 243, 1989 — 200, 2001 — 206.

ТРОСТЯНИЦЯ [С2] — село, підпорядковане Устинівській сільській раді. Відоме з XVIII століття і існувало до 60-х років XX століття як хутір. На фронтах Великої Вітчизняної війни загинув 31 житель села. Нині село — виробнича ланка КСГП «Джерело». У 1989 році в Т. налічувалося 129 жит.; 2001 — 90 жит.

ТРУДОЛЮБІВКА [A4] (до 1952 року село **Дерманівка**) — село, підпорядковане Вишівській сільській раді. Відоме з XVIII ст. як поселення старообрядців. У 20-30-і роки XX ст. в селі діяла російська національна сільрада. 24 жителі села загинули в боротьбі з німецько-фашистським загарбниками. У 1989 році в Т. налічувалося 106 жит.; 2001 — 61 жит.

УКРАЇНКА [С5] (до 1960 року село **Пинязевичі**) — село, центр сільської ради. Розташоване за 8 км від райцентру, за 2 км від залізничної станції Щєбзаводи. На території У. люди селилися з

СТАРІ ВОРОБІЇ — УКРАЇНКА

давніх часів. Про це свідчать знайдені тут численні кам'яні знаряддя праці. Розташування села кілька разів змінювалося протягом віків. У XV ст. на місці, де пізніше засноване село Пинязевичі, як на ймовірному шляху вторгнення турецько-татарських орд, будуються засіки, службу на яких несли «пеняжні» люди, тобто ті, хто отримував грошову винагороду з королівської казни — пеньондзи. Їхнім завданням було попередження населення про наближення ворогів та організація опору. Між селами Пинязевичі й Любовичі, як свідчення про ті часи, збереглися високі могили-курганці, де було поховано загинувших після татарського набігу. З давніх часів жителі Пинязевичів займалися також різноманітними промислами: залізоторним, смолокурним та іншими. З середини XVI ст. село було власністю великих землевласників Немиричів. У документах, датованих вереснем 1571 року, де мова йде про масові втечі зuboжілих селян, згадується як таке, що належало Київському земському судді Єсифу Немиричу. У

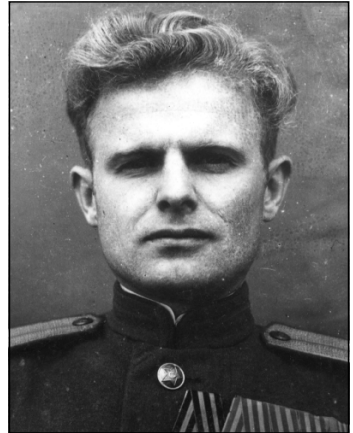
Михайлівська церква.

1648 році більша частина Пинязевичів — 25 димів належала великим землевласникам Єльцям. Однак після закінчення Визвольної війни під проводом Б. Хмельницького майже всі жителі села були винищені поляками чи повтікали за Дніпро. У 1683 році в Пинязевичах залишилося лише 14 димів. У 1695 році місцеві жителі приєдналися до загонів козаків, що розгромили панське помістя. Справжнім будівничим села в цей період став Грицько Дубиченко. У 1768 році на місці давнішньої в селі збудовано дерев'яну церкву в ім'я Архистратига Михаїла, яку існує й досі. З 1864 року Пинязевичі перебували у власності С. Маслової. У цей час в селі проживало 1093 жит., нараховувалося 4881 дес. землі, більшість якої належала поміщиці. Під час звільнення селян з кріпацтва на кожен з 176 дворів було виділено по 10 дес. землі. Із зростанням чисельності населення селяни все більше страждали від малоземелля, їм дошкуляли податки і викупні платежі за землю. У 1872 році, на знак протесту проти утисків поміщика, жителі села здійснили потраву поміщицьких полів і сінокосів. На початку XX ст. в селі нараховувалося 309 дворів, в яких проживало 1727 жит. В Пинязевичах діяли православна церква, церковно-приходська школа, водяний млин, магазин. Поміщик М.В. Маслов мав цегельно-кафельний завод продуктивністю 5 тис. штук цегли високої якості. Багато жителів села були зайняті в гранітних каменоломнях, значна кількість яких розміщена в околицях села. Гранітні глиби переробляли в млинові

жорна, точильні бруски, колодязні жолоби, бруківку і бордюрний камінь, стовпи для воріт, корита для напування худоби, могильні камені тощо. За свідченням відомого краєзнавця Л. Похилевича з гранітних плит з Пинязевичів збудовано центральний корпус Київського національного університету, комплекс споруд Печерської фортеці, головний військовий госпіталь МО України, головний корпус Миколаївської юнкерської школи (зараз тут розміщується Академія Збройних сил України). Жителі села О. Могила, Д. Онопрієнко, І. Онопрієнко, І. Романенко були організаторами виступів своїх односельців проти самодержавства в роки першої російської революції. Радянську владу в селі встановлено в лютому 1918 року, однак вже в наступному місяці село зайняли німецькі війська, а з ними повернулися і поміщики. Каральний німецький загін примусив селян повернути поміщицьке майно. Жителя села О. Друзя, який був учасником підпілля разом з відомим малинським революціонером Ф. Мельниченко, розстріляли. 1921 році виник перший комнезам, головою якого обрано С. Возненка, а потім А. Кухарця. У 1922 році створено сільраду. У 1923 році селяни об'єдналися в товариство спільного обробітку землі, потім в артіль «Незаможник». У 1927 році в селі створено 4-річну трудову школу, яка у 1932 році була реорганізована в 7-річну. У 1931 році в селі було організовано колгосп ім. Ворошилова. Починаючи з 1933 року тривалий час його головою був О.Г. Задорожній. Напередодні війни колгосп об'єднував 344 господарства, 464 колгоспники. В селі діяли електростанція, млин, клуб. У 1937 році розпочалася радіофікація села. У роки Великої Вітчизняної війни в боротьбі з ворогом брало участь 253 жителів села, 173 з них не повернулися з поля бою, 164 відзначено урядовими нагородами. 12 листопада 1943 року військами 112-ї, 161-ї, 126-ї і 336-ї стрілецьких дивізій та 175-ї гвардійської танкової бригади 4 гвардійського Кантемирівського корпусу село було визволено від німецько-фашистських загарбників. В центрі У. споруджено обеліск на честь воїнів-визволителів села та односельців, що загинули в боротьбі з ворогом. Відступаючи з села, гітлерівці спалили 98 будівель. Господарству було завдано збитків на суму 8 млн. 11 тис. крб. У 70-80-і роки було збудовано 6 господарських приміщень, корівник, автотракторну ремонтну майстерню, гараж. За трудові досягнення більше 70 колгоспників нагороджені орденами і медалями. В цей час в селі також було споруджено нову школу, сільраду, 2 магазини, заасфальтовано вулиці. Нині в У. працює СФГ «Агроресурс». В селі діють загальноосвітня школа I-III ступенів, будинок культури, лікарняна амбулаторія, бібліотека, православна церква, 2 магазини. У 1989 році в У. налічувалося 1069 жит.; 2001 — 945 жит. Уродженцями У. є: перший заступник начальника Головного управління земельних ресурсів виконавчого органу Київщини, заслужений будівельник України Ю.П. Кулаковський; викладачі Київського

державного університету ім. Шевченка З.М. Мартиненко та Житомирського державного університету О.К. Ткаченко.

УСТИНІВКА [C2] (*стара назва — Яновська Гута, Гута Юстинівська*) — село, центр сільської ради. Розташоване за 24 км від райцентру. Сільраді підпорядковані села Фортунатівка, Тарасівка, Тростяниця. Перша письмова згадка про село датується 1802 роком. Однак У. існувала значно раніше як місце давнього виробництва скла. Частина жителів села займалася чумакуванням. Проте основним заняттям селян було землеробство. Займалися устинівці також чинбарством, бджолярством. Наприкінці XIX ст. в селі було декілька вітряків. У 1887 році в У. налічувалося 377 жит. Діяла церковно-приходська школа, вчителем якої тривалий час працював Ф. Костюченко. Майже до початку масової колективізації 30-х років XX ст. більшість населення жило на хуторах. У 1931 році створено перший колгосп. Страшною бідою для жителів села став голодомор та сталінські репресії. У 1933 році було закрито церкву, приміщення якої передано під клуб. 93 жителя села були учасниками Великої Вітчизняної війни, 55 з них загинуло, 47 отримали ордени та медалі. Житель села М.С. Венгель був повним кавалером орденів Слави. В повоєнні роки він працював вчителем в місцевій школі. Неподалік села проходив рейд партизанського з'єднання Наумова. У партизанській розвідці відзначився житель села М. Свинцицький. У. визволена від окупантів у листопаді 1943 року. Під час звільнення села загинуло 10 радянських воїнів. В пам'ять про загиблих воїнів та земляків, що не повернулися з фронту у 1975 році споруджено пам'ятні стели та обеліск Слави. 20 жителів У. нагороджені за самовіддану працю орденами і медалями. Випускник місцевої школи В. Лазука, виконуючи інтернаціональний обов'язок, загинув в Афганістані. Нині в селі діють загальноосвітня школа I-II ступенів, клуб, бібліотека, ФАП, магазин, працює ПОСП «Устинівське». У 1989 році в У. налічувалося 274 жит.; 2001 — 206 жит. Уродженцями села є: заступник промислового відділу Київської міської адміністрації О.М. Іваненко; заступник директора ВАЗ в м. Тольятті (Росія) В.С. Мазур; спортивний редактор газети «Вечірній Київ» В.П. Валерко.

М.С. Венгель.

ФЕДОРІВКА [D4,5] — село, центр сільської ради. Розташоване за 18 км від райцентру. Відоме з XVII ст. як власність Федора Єльця. На початку XX ст. тут діяла лісна контора. У 1914 році в селі було

створено поліську дослідну станцію (спочатку вона носила назву Радомишльська дослідна станція), одну з найстаріших дослідних установ на Україні. Дослідницька робота на станції, головну роль в організації якої відіграв видатний агроном-дослідник О.М. Засухін, була спрямована на виявлення шляхів підвищення родючості піщаних ґрунтів. Після трагічної загибелі О.М. Засухіна у грудні 1922 року станцію було названо його іменем. У 1925 році вона була реорганізована в Поліську обласну сільськогосподарську дослідну станцію, а через п'ять років — в Українську зональну станцію картопляного господарства, яка мала 16 опорних пунктів по всій Україні. В довоєнні роки Поліська дослідна станція перетворилася у важливий центр агрономічної науки в районах Українського Полісся. У роки Великої Вітчизняної війни більше 150 жителів Ф. боролися з ворогом на фронтах та в партизанських загонах, 104 з них не повернулися додому. У листопаді 1943 року село було визволено від німецьких загарбників. На честь загиблих воїнів-визволителів та односельців в парку дослідної станції споруджено пам'ятник. У 1944 році відновила свою науково-дослідну роботу дослідна станція. Було організовано 4 відділи і невелике дослідне господарство. У 1965 році за заслуги у виведенні сортів сільськогосподарських культур та в зв'язку з 50-річчям з дня заснування дослідна станція була нагороджена Почесною грамотою Верховної ради УРСР. Протягом 1970-1994 років дослідну станцію очолював Володимир Антонович Вишневський, під керівництвом якого колективом проведена значна науково-дослідна робота, зміцнена матеріальна база станції. За успішну багаторічну науково-виробничу і громадську діяльність В.А. Вишневського нагороджено багатьма орденами і медалями а також золотою та срібною медалями, дипломами ВДНГ, йому присвоєно звання «Заслужений працівник сільського господарства України». Нині наукові дослідження ведуться в чотирьох наукових відділах. Працівниками станції створені широко відомі сорти картоплі та озимого жита. Після В.А. Вишневського станцію тривалий час очолював досвідчений спеціаліст, кандидат сільськогосподарських наук В.І. Сидорчук. На дослідній станції також працюють кандидати сільськогосподарських наук завідувач лабораторією науково-дослідного інституту картоплярства УААН, старший науковий співробітник С.А. Балябо та завідувача лабораторією насінництва О.В. Плотницька. У селі діють школа-сад, бібліотека, ФАП, магазини. У 1989 році в Ф. налічувалося 729

В.А. Вишневський.

жит.; 2001 — 648 жит. Уродженцями села є: кандидат економічних наук, завідуючий відділом економічного співробітництва з зарубіжними країнами Національної акціонерної компанії «Нафтогаз України» О.В. Сидорчук; кандидат сільськогосподарських наук, завідуючий лабораторією насінництва і стандартизації Одеського селекційно-генетичного інституту УААН В.В. Вишневський.

ФОРТУНАТІВКА [D2] (*стара назва Яновецька Буда*) — село, підпорядковане Устинівській сільській раді. Відоме з XIX ст. Проте археологами поблизу села виявлено середньовічне городище, оточене високими валами. У 1887 році в Ф. налічувалося 246 жит. У роки Великої Вітчизняної війни десятки жителів села боролися з ворогом на фронтах та в партизанських загонах, більшість з них не повернулися додому. У листопаді 1943 року село було звільнене від гітлерівців. Відступаючи з села, загарбники спалили біля 100 будівель. На сільському кладовищі знаходиться впорядкована одиночна могила воїна-визволителя села. У 1989 році в Ф. налічувалося 58 жит.; 2001 — 33 жит.

ЧЕРВОНИЙ ЛАН [B3] — село, підпорядковане Голоківській сільській раді. У 30-50-і роки XX ст. відоме як хутір. У роки Великої Вітчизняної війни десятки жителів села стали бійцями Червоної Армії, боролися з гітлерівцями в партизанських загонах, більшість з них загинуло. У 1989 році в Ч.Л. налічувалося 94 жит.; 2001 — 90 жит.

ЧЕРВОНИЙ ПЛУГАТАР [A4] — село, підпорядковане Вишівській сільській раді. У 20-60-і роки XX ст. відоме як хутір. У 1930 році тут діяв колгосп «Червоний Плугатар». У роки Великої Вітчизняної війни десятки жителів села зі зброєю в руках боронили рідну землю від гітлерівців, більшість з них загинуло. У 1989 році в Ч.П. налічувалося 116 жит.; 2001 — 81 жит.

ЧОПОВИЧІ [C2] — селище міського типу, центр селищної ради, якій підпорядковані села Пристанційне та Стримівщина. Розташовані за 25 км від райцентру. Назва селища скоріше всього походить від назви річки, що протікає біля нього — Чопівки. Територія, де розміщуються Ч., була населена ще в прадавні часи, про що свідчить виявлене тут неолітичне поселення IV тис. до н.е. У VI-VII ст. на території Ч. розміщувалося родове поселення древлян — Чопів. Коли древлянська територія ввійшла до складу Київської Русі, чопівчани брали участь в бойових походах київських князів. Після приєднання українських земель до Литовського князівства вони продовжували військову службу у литовських князів. До 1519 року належить перша письмова згадка про Ч. як село Овруцького повіту. Від 1524 року залишився заповіт Давида Чопівського, який наказував своєму синові вірно служити короні, давати кадку меду Києво-Печерському монастирю, а також збудувати в Ч. церкву. У другій половині XVI ст.

Києво-Печерський архимандрит М. Хребтович прийняв село в свої володіння. Після загарбання українських земель Польщею вільнолюбні чопівчани мужньо боронили свою свободу і права. У роки Визвольної війни під проводом Б. Хмельницького вони активно боролися проти польських поневолювачів у складі козацького Овруцького полку. Після завершення війни спроби польської шляхти повернути собі землі біля Ч. дістали рішучу відсіч з боку місцевих жителів. У червні 1683 року чашник подільський С. Шумлянський на чолі чисельного військового загону жорстоко розправився з чопівчанами за непокору. Та це не зламало жителів села. Цього ж року грамотою короля Іоана III за Чопами остаточно визнається шляхетне походження. Підтверджуються і їхні великокнязівські грамоти, поновлюється право на володіння землями, не вимагається інша повинність, окрім двох служб кінних і збройних (двох озброєних вершників). Чопи мали бути готові виступати за першою вимогою Речі Посполитої. Їм було надано землі, річки і бортні місця. За способом життя вони мало чим відрізнялися від жителів навколишніх сіл. Поряд з військовою службою займалися землеробством, рибальством, мисливством тощо. Лише найбагатші з родини Чопівських мали кріпаків. Наприкінці XVII ст. жителі Ч. стали активними учасниками козацько-селянського повстання під проводом С. Палія. Уродженець села І. Кириченко був суддею в повстанському війську. У 1778 році в селі за кошти місцевих жителів збудована дерев'яна церква в ім'я св. Трійці. За свідченням І. Люблінського, який проводив церковну ревізію у 1799 році, це була вже четверта церква. Попередні розорили татари під час набігів. До 1839 року цей храм був уніатським. Фундаментальну споруду церкви було завершено у 1854 році. В ній особливо вирізнявся дерев'яний іконостас роботи відомого різьб'яра С.З. Шахматова, що нині зберігається в музеї образотворчого мистецтва України в м. Києві. Після приєднання Правобережної України до Росії перед жителями Ч. знову постали проблеми захисту своїх прав і привілеїв. Спираючись на історичні документи, вони довели свою приналежність до дрібнопомісного дворянства. У 1847 році в Ч. проживало більше 3,5 тис. жит., в т.ч. 283 сім'ї дворян Чопівських та 84 — дворян інших прізвищ. Реформи 60-х років XIX ст. прискорили економічний розвиток Ч. Тут почала діяти фабрика гнутих меблів, миловарний і свічковий заводи, аптека. У 1887 році в Ч. налічувалося 4905 жит. У 90-і роки почав випускати продукцію лісопильний завод. Працювало 7 вітряків і 4 млини. У роки першої російської революції робітники Ч. неодноразово піднімалися на боротьбу. У 1907 році відбувся економічний страйк на фабриці гнутих меблів. Пролетарі добилися підвищення зарплати і скорочення тривалості робочого дня. В період столипінської реформи більше 50 заможних сімей чопівчан переселилися на хутори. Напередодні першої світової війни в селі

проживало 6250 жителів, діяло 15 дрібних підприємств. Більше 2590 жителів займалося підсобними промислами. В Ч. діяло двокласне земське училище, при ньому народна бібліотека. Працювала дільнична лікарня на 10 ліжок. У 1914 році відкрито приватний кінематограф. Зусиллями земської управи створена чоповицька агрономічна дільниця. Торгівлю забезпечувало 7 бакалійних лавок, кілька магазинів залізоскоб'яних товарів, два магазини шкіряних товарів, ресторан. В урочищі Кип'ячому поблизу Чопович був заснований монастир Києво-Печерської лаври на честь Усікновення глави Іоанна Хрестителя. Настоятелем монастиря поставили ігумена Костянтина. Тут незабаром виросла церква, у якій «кипіло» джерело, де брали воду для зцілення. У монастирі зібралося понад сто монахів. На великі свята сюди приходило кілька тисяч прочан. Проте при

Монастир в урочищі Кип'яче.

більшовиках монастир у Кип'ячому зазнав утисків. У 1928 році був заарештований диякон монастиря М.П. Кириченко. Наприкінці 20-х років на монастир напала група бандитів, які підпалили церкву, вбили ігумена Костянтина та скиїгумена Рафаїла з послушниками. Сьогодні урочище повертає своє забуту славу. Релігійна громада Української православної

церкви парафії святого Михаїла, першого митрополита Київського, при підтримці місцевих жителів розпочала відродження цієї історичної та духовної пам'ятки. На фронтах першої світової війни було мобілізовано понад тисячу жителів села, третина з них загинула, 44 повернулися каліками. Наприкінці січні 1918 року в Ч. встановлено радянську владу. Проте вже наступного місяця в село ввійшли німецькі війська. Місцеві жителі організували їм активний супротив. В районі Ч. діяв партизанський загін, який очолював І.О. Чернов-Мирутенко та І.І. Драпій. У квітні 1919 року в селі було створено ревком на чолі з Л. Дідківським та І. Кириченком, а з серпня 1920 року — комітет незаможних селян. У 1921 році створено сільраду. В 20-30-і роки на території Ч. діяли українська та єврейська національні сільради. На початку 20-х років в Ч. існувало 2500 господарств, проживало біля 15 тис. жит. Тут діяли споживче товариство та 2 ТСОЗи. Працювало також біля 20 кустарних підприємств, що об'єдналися в артіль, який виготовляв гнуті меблі. Крім того, в селі було 6 млинів та 4 олійниці. Відновила роботу лікарня. У 1924 році в Ч. працювало 4 школи, де 17 вчителів навчало понад 600 дітей, діяло 12 гуртків лікнепу серед дорослих. Активізувалося культосвітне

життя. В Ч. діяли культосвітня комісія при комсомольській та профспілкових організаціях, товариство «Просвіта», театральна група, сільбуд з бібліотекою. Розвивалася кооперація в формі споживчого та сільськогосподарського товариств. Зокрема, споживче товариство охопило 200 жит., мало 2 млини, обіговий капітал на суму 20 тис. крб. У 1926 році було створено колгосп «Перемога», очолюваний М.А. Кириченком. Через два роки в селі діяло вже 13 сільгоспартілей. Важливу роль в зміцненні матеріальної бази сільгоспідприємств відіграла МТС, організована у 1932 році, яка через чотири роки мала вже 46 тракторів. У 1939 році бригадир МТС Т.Я. Іваненко та тракторист П.П. Рудченко стали учасниками Всесоюзної сільгоспвиставки. З 1929 року в селищі діяла промартіль «Пролетарій», яка через 10 років перетворилася в фабрику гнутих меблів. На ній працювало біля 100 робітників. З 1935 року Ч. стали селищем міського типу та районним центром. На початку 30-х років була добудована лікарня. У 1939 році в Ч. загалом діяло 4 семирічки та одна середня школи, де навчалось близько тисячі учнів. Працювали будинок культури, районна бібліотека. З перших днів Великої Вітчизняної війни жителі Ч. масово стали на захист Вітчизни. Понад 7 тис. жит. працювали на будівництві оборонних споруд Коростенського укріпрайону. З числа 200 добровольців було сформовано винищувальний батальйон. Біля 500 жит. селища стали бійцями Червоної

П.Ф. Захарченко.

Армії, боролися з ворогом в партизанських загонах, 472 з них загинули. В період окупації в Ч. діяла підпільна організація під керівництвом офіцера Червоної Армії О.Х. Іщенка, який потрапив в оточення. У лютому 1943 року гітлерівці схопили керівників підпілля. Проте організація продовжувала діяльність. Підпільники підтримували зв'язки з Чоповицьким партизанським загonom, який діяв в складі з'єднання М.І. Наумова. Житель селища С.Д. Бокарев, командир підрозділу партизанського з'єднання С.А. Ковпака, за бойові заслуги був нагороджений орденом Леніна. 14 листопада 1943 року частини 4-го гвардійського Кантемирівського корпусу та 13-ї армії визволили Ч. Проте гітлерівці перейшли в контрнаступ. В жорстоких боях радянські воїни зупинили ворога. Більше 400 бійців полягли на чоповицькій землі, серед них Герой Радянського Союзу майор П.Ф. Захарченко. Офіцерам О.П. Єгорову та В.З. Вайсеру за виявлений героїзм посмертно присвоєно звання Героїв Радянського Союзу. У 1959 році на честь радянських воїнів, які загинули при визволенні

селища споруджено меморіал, на якому у 1975 році встановлено танк Т-34. В повоєнні роки завдяки трудовій звитязі жителів Ч. вдалося швидко загоїти рани. У 1950 році на території Ч. діяло два колгоспи — «Перемога» та ім. Ворошилова. Було відновлено роботу закладів гуманітарної сфери. У 1944 році встановлено 73 радіоточки, відкрито піонерський табір, де відпочивало 95 дітей фронтовиків і сиріт. У 60-70-і роки розширено і реконструйовано фабрики гнутих меблів і швейну. У 1957 році в Ч. збудовано льонозавод, який швидко перетворився на одне з найбільших підприємств селища. Наступного року Чоповицький район було ліквідовано, більшість його населених пунктів, в т.ч. і Ч. увійшли до складу Малинського району. Ч. стали центром селищної ради. У 80-і роки реорганізовано сільськогосподарське підприємство. У 1972 році на базі місцевого колгоспу «Перемога» утворено радгосп насінницького напрямку «Чоповицький». На початку 1988 року він був реорганізований в сільськогосподарське відкрите акціонерне товариство «Чоповицьке». Одним з

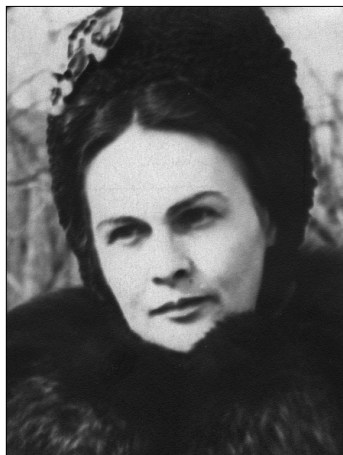
Пожежне депо.

найбільших підприємств селища в 90-і роки був завод «Електровимірник», нарощували потужності льонозавод, Чоповицьке відділення «Агропромтехніки», цех Малинської швейної фабрики. Нині в селищі діють дільнична лікарня, будинок культури з танцювальним залом, доросла та дитяча бібліотеки, аптека, магазини різних форм власності, ринок, пожежне депо, одне з найсучасніших в області. Працює КСП «Чоповицьке». У 1998 році в селищі відкрито нове двоповерхове приміщення школи зі спортзалом, їдальнею та просторими класами. Вагомий внесок у її будову зробили випускник школи, на той час заступник голови облдержадміністрації М.М. Рудченко, керівництво району та селища. Нині в Чоповицькій школі-сад навчається 487 учнів та 28 дошкільнят. Окрім середньої освіти школярі отримують права водія, для чого в школі створена належна база і є в наявності 5 автомобілів і трактор. У 1989 році в

Чоповицька школа-сад.

Ч. налічувалося 2802 жит.; 2001 — 2272 жит. З Ч. походить родина О.А. Феценка-Чопівського — видатного державного діяча УНР, вченого-металурга. Уродженцями селища є: відома дитяча письменниця Л.М. Письменна (в її честь на фасаді місцевої школи встановлена пам'ятна дошка); заслужений діяч мистецтв, народний художник УРСР С.А. Кириченко; доктор філософських наук М.В. Дяченко; заслужений скульптор України В.І. Феценко; єврейський письменник І. Чеповський; Народний депутат України, потім голова Житомирської облдержадміністрації М.М. Рудченко; голова Малинської райдержадміністрації П.М. Бабарика; керівник Служби з питань помилування при Секретаріаті Президента України В.М. Мойсієнко; перший заступник голови Держдепартаменту продовольства М.П. Сичевський; заступник голови Державного комітету з питань фінансових послуг В.П. Левченко; депутат Житомирської обласної ради В.І. Шпакович; заступник генерального директора київської фірми «ІВІК» Ю.А. Страутман; проректор по виховній роботі Житомирського технологічного університету, кандидат історичних наук, доцент О.І. Дідківська; доцент кафедри права Черкаського державного університету В.М. Мойсієнко; київський художник-дизайнер церков та храмів М.С. Гринчевський.

Л.М. Письменна.

ШЕВЧЕНКОВО [ВЗ] — село, центр сільської ради. Розташоване за 24 км від райцентру. Сільраді підпорядковані села Кутище, Тишів та Крушники. Село, відоме з 20-х років XX ст. У 1929 році тут було відкрито 4-класну школу. При ній був інтернат, де проживали діти з сусідніх сіл — Крушників і Полісся. З 1939 року розпочалася організація колгоспів. Перші з них отримали назви «Зірка», а потім ім. Будьонного (діяв в районі нинішнього Шевченково 1) та «Червоний партизан» (діяв в районі нинішнього Шевченково 2). Сотні жителів Ш. брали участь в боротьбі з загарбниками на фронтах та в партизанських загонах, 100 з них загинуло. 15 листопада 1943 року село було визволене від окупантів. У 1959 році на сільському кладовищі було встановлено скульптуру воїна та пам'ятний знак на честь загиблих визволителів та жителів села. Завдяки самовідданій праці жителів Ш. вдалося швидко відбудувати зруйноване господарство. Колгоспи об'єдналися в один — ім. Будьонного, який проіснував 10 років. Потім отримав назву «Зоря», який згодом увійшов на правах виробничої бригади до складу радгоспу ім. Тараскіна села Барвінки. У 1984 році в Ш. створено радгосп «Поліський», який нині

ЧОПОВІЧІ — ШЕВЧЕНКОВО

реформовано у СВАТ «Поліське». Нині в селі діють загальноосвітня школа I-II ступенів, ФАП, магазин, поштове відділення. У 1989 році в Ш. налічувалося 251 жит.; 2001 — 218 жит. Уродженцем села є колишній заступник міністра палива та енергетики Придніпровської республіки І.П. Максименко.

ЩЕБЗАВОДИ [C5] — залізнична станція.

ЩЕРБАТІВКА [C3] (попередні назви: — *Слобода Щербаківка*, потім до 1957 року — *Щербаківка*) — село, підпорядковане Слобідській сільській раді. Відоме з XIX ст. У 1876 році в Щ. налічувалося 169 жит. На початку 30-х років XX ст. число жителів становило 1089 осіб. В зв'язку з тим, що більшість населення становили поляки, Щ. була виділена в окрему польську сільраду. В селі також

діяла польська 7-річна школа. Більше сотні жителів Щ. в рядах Червоної Армії боролися проти загарбників, 89 з них загинули. 12 листопада 1943 року воїни 112-ї і 226-ї стрілецьких дивізій визволили село від окупантів. На честь воїнів-визволителів та односельців, які не повернулися з війни, в селі у 1979 році встановлено обеліск з надписом і три меморіальні плити. У 40-50-і роки Щ. була центром сільської ради. Нині щербатівська виробнича бригада є складовою частиною ТОВ «Юніс» села Слобідка. В селі діють загальноосвітня школа I-II ступенів, ФАП, клуб, бібліотека, два магазини. У 1989 році в Щ. налічувалося 376 жит.; 2001 — 310 жит. Уродженцем села є президент спілки орендарів і підприємців України В.М. Хмельовський.

Учні польської школи, 1934 рік.

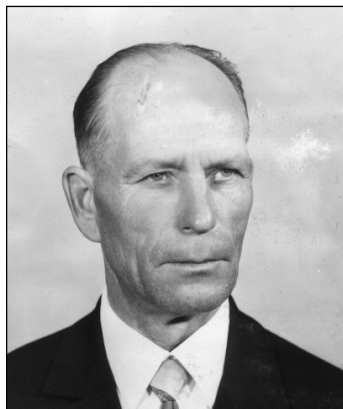
Щербатівська виробнича бригада є складовою частиною ТОВ «Юніс» села Слобідка. В селі діють загальноосвітня школа I-II ступенів, ФАП, клуб, бібліотека, два магазини. У 1989 році в Щ. налічувалося 376 жит.; 2001 — 310 жит. Уродженцем села є президент спілки орендарів і підприємців України В.М. Хмельовський.

ЮРІВКА [C4] — село, підпорядковане Малинівській сільській раді. Відоме з XIX ст. як поселення німецьких колоністів. Напередодні першої світової війни їх було переселено на Поволжя. У 1989 році в Ю. налічувалося 284 жит.; 2001 — 292 жит.

ЯБЛУНІВКА [B4,5] (до 1957 року — хутір *Петровський*) — село, підпорядковане Нововороб'ївській сільській раді. Відоме з початку XX ст. У 1989 році в Я. налічувалося 99 жит.; 2001 — 77 жит.

ЯЛЦІВКА [C5] — село, підпорядковане Любовицькій сільській раді. Відоме з XVI ст. На початку XVII ст. носило статус містечка і було центром володінь великих землевласників Єльців, від родинного прізвища яких і походить назва населеного пункту. У 1648 році в Я. налічувалося 150 жит. У 1845 році село разом з його жителями

продане його попереднім власником Карабановським поміщику Перро за 15 тис. крб. з правом щороку брати руду з любовицьких земель по 1500 парокінних возів. У 1856 році тут діяла рудня, одна з найбільших на Малинщині. У 1885 році 12 робітників виробили 160 пудів заліза. На початку ХХ ст. в Я. діяли церковно-приходська школа, магазин. В середині 20-х років панські будівлі було перебудовано під школу. У 1930 році в Я. створюється колгосп «Шлях до кращого», першим головою якого був Г. Старовойтенко. В другій половині 30-х років колгоспники побудували корівник, свинарник, комору. У роки Великої Вітчизняної війни більше ста жителів села зі зброєю в руках боронили свою Батьківщину від загарбників, 66 з них загинули на фронтах. Відступаючи з села, окупанти спалили 238 будівель, церкву. 13 листопада 1943 року Я. була визволена від окупантів. 26 радянських воїнів полягли на ялцівській землі. В пам'ять про загиблих односельців та визволителів села на братській могилі у 1956 році встановлений пам'ятник. У 1944 році відновив свою роботу колгосп, розпочалося навчання в школі. У 1954 році ялцівська виробнича бригада ввійшла до складу любовицького колгоспу. У 50-60-і роки село було електрифіковане, в ньому провели радіо, побудували клуб, бібліотеку. Нині в селі діють клуб, бібліотека, магазин. У 1959 році в Я. налічувалося 518 жит.; 1970 — 451 жит.; 1989 — 326 жит.; 2001 — 221 жит. Уродженцями села є: знатний бригадир, нагороджений двома орденами Леніна М.П. Кодоненко; секретар міжпарламентської групи «Україна-Німеччина» Л.О. Губар.

М.П. Кодоненко.

ЯРОЧИЩЕ [В3] (стара назва *Великий Ліс*) — село, підпорядковане Дібрівській сільській раді. Відоме з початку ХХ ст. як хутір, у 30-і роки стало селом. У роки Великої Вітчизняної війни десятки жителів села стали бійцями Червоної Армії, боролися з окупантами в партизанських загонах, 17 з них загинули. 14 листопада 1943 року Я. було визволене від німецьких загарбників воїнами 112-ї, 143-ї та 280-ї стрілецьких дивізій. У 1958 році в селі встановлено пам'ятник 37 воїнам, які полягли смертю хоробрих під час визволення села та загиблим землякам. У 1964 році отримало сучасну назву. У 1989 році в Я. налічувалося 55 жит.; 2001 — 13 жит.

МАЛИНСЬКИЙ РАЙОН

(умовні позначення)

— населений пункт

МАЛИН — місто, райцентр

ЧОПОВИЧИ — селища міського типу

Устинівка — центр сільради

Лумля — інші населені пункти

Малин — залізничні станції

Мелені — населені пункти інших районів

р. Візня — назви річок

